

Michal Šanda

Merekvíce

Michal Šanda

Merekvice

Praha 2008

Merekvice

Merekvice zná každý, jenomže sotvakdo v nich byl. Na druhou stranu a na obhajobu našeho zápecnictví, co v Merekvicích? Není tu hasičárna ani kostel, dva středobody každé spořádané vesnice. Bez hasičárny a kostela merekvičtí spoléhají na štěstí, že nevypukne požár ani jiná patálie, která by vyžadovala modlitbu a zásah shůry. Všechno ostatní se zařídí v hostinci U Modrého slona. Naproti hostinci je škola. Před školou rezavá vrzající pumpa. Tím bychom měli náves zinventarizovanou. Kolem návsi je nepravidelně, jako když vysypete kostky lega z pytlíku, rozeseť šestadvacet chalup. Poslední chalupou s číslem popisným 26 je kovárna. Za kovárnou je rybník. Na hrázi pod lipami má kovář úly se včelami. Nejdůležitější je ovšem v Merekvicích Oktábcová a její prodejna smíšeného zboží. Oktábcová co neví, to nepoví; a že toho ví dost. Stává za pultem a ženské z celé vesnice se jí svěřují při čekání ve frontě na nákup. K dvaceti dekům vlašského salátu a třem rohlíkům mi zdarma přibalila následující povídání o merekvických susedech.

Casio

Byla sobotní noc. Kaberle se vracel z Oldřichova z mariáše. Když došel na konec vesnice za poslední rozsvícenou pouliční lampu, uviděl před sebou na silnici v temnotě kráčet postavu. Podle klátivé chůze vypadala jako Růžička, s kterým prve karbanil. Růžička byl z Nelahozevsi a až k rozcestí u lesa měli společnou cestu. Kaberle si myslel, že by ty dva kilometry mohli jít spolu. Přidal do kroku, ale do kroku přidala i postava před ním. Na rozcestí, kde silnice odbočuje vpravo do Nelahozevsi a vlevo do Merekvic, jsou boží muka. Před nimi se postava zastavila. Beze slova Kaberle mu cosi vsunula do kapsy u vesty a zmizela ve tmě.

Doma to Kaberle vypravoval ženě. Ta spráskla ruce.

„Růžička je už rok mrtvej.“

„U karet na mrtvého nevypadal, když na moji sedmu kulovou dával tutti.“

„Nesplet sis ho, nebyl to Růžička z Těchobuzi?“

„Přece poznám nelahozeveskýho Růžičku!“

„Nehartus, vzbudíš děti.“

„Jestli mi nevěříš, na židli mám vestu,“ ztišil hlas Kaberle.

„Nebudu tě šacovat.“

„Tak mi ji podej. Samotnýho mě zajímá, co mi Růžička dal.“

Kaberle protáhl obličej. V kapse byly hodinky.

„Proč ti má Růžička co dávat hodinky?“ otázala se Kaberlová.

„Vím já?“

„Ukaž.“

„Na.“

Uprostřed ciferníku byla vetknutá značka Casio. Malá rafička stála na jedničce, velká na čtyřce. Kaberlová hodinky zevrubně prozkoumala.

„Netikaj. Dal ti rozbitej klump.“

„Říkáš Casio? To už mě napadá, co s nima.“

Kromě karet byli Kaberle s Růžičkou i notoričtí sázkaři a v anglické lize kopal za FC Bolton v útoku Brazilec Casio. Už vám dokapává? V pondělí ráno Kaberle hodinky prodal v Nelaževsi v zastavárně. Rozbité nebyly, stačilo je natáhnout. Dostal za ně dvě stě osmdesát korun a za rohem je v sázkové kanceláři vsadil na výhru Boltonu 1:4, jak stálo na rafičkách. Ze sázkařského hlediska to byla holá sebevražda. Bolton byl poslední v tabulce a v příštím kole hostoval na hřišti lídra ligy, londýnského Arsenalu.

V sobotu Růžička na mariáš do Oldřichova nepřišel. Nepřišel ani tu příští, ovšem když se Kaberle vracel z hospody domů, uviděl zase u božích muk na rozcestí stát ve tmě postavu.

„Růžičko, jsi to ty?“

Sám nevěděl, čeho se má bát víc, jestli mrtvého Růžičky, nebo živého neznámého.

„Cos to udělal?“ odpověděl mu vyčítavým hlasem Růžička.

„Jenom to, k čemu jsi mě naved, ty filuto. Casio dal všechny čtyři góly. Dva z úniku po křídle, třetí z přímého kopu. Na čtvrtěj si po rohu naběhnul do vápna a hlavičkou vymet pavučinu. Tady je tvoje polovina výhry.“

Kaberle vytáhnul gumičkou do vlasů převázaný pakl tisícovek.

Růžička se peněz ani nedotkl a dál vyčítal.

„Netikaj. Dal ti rozbitej klump.“

„Jinak jsi neudělal nic?“

„Tohle je ti málo?“

„Víš Kaberle, na rafičkách nebylo 1:4, ale čtrnáctka. Dal jsem ti čtrnáct dní času. Vzpomínáš, jak ses před čtrnácti dny u karet při tutti chytil za hrudník?“

„Aby ne.“

„To byl infarkt.“

„Vážně?“

„Měl jsi umřít, poslali mě pro tebe. Mě ale zajímalo, jak dopadne ta sedma kulová, proto jsem tě s sebou nevzal hned. Doufal jsem, že těch čtrnácti dnů využiješ s rozmyslem. Že z nich budeš šťastnej,“ řekl Růžička.

„Vždyť já v sázkový kanceláři vejskal a jásal, jako když se mi narodil syn. Já byl šťastnej.“

„Jenomže z peněz!“

„No a?“ odsekl Kaberle.

„Peníze nikomu štěstí nepřinesou,“ pohoršoval se dál Růžička. Kaberle si ale trval na svém:

„Proč myslíš, že jsem hrál a sázel?“

„Pro radost ze hry.“

„Prdlačky. Ze svýho podílu na výhře jsem zaplatil hypotéku, žena je zajištěná, děti studují gymnázium, co bych si moh přát víc.“

Boží muka se rozestoupila a ze škvíry do zásvětí bylo slyšet Růžičku, jak říká:

„Něco na tom asi bude. Smířeně jako ty se mnou ještě žádněj nešel.“

Uřknutá stračena

Povídalo se, že v Nelahozevsi u židovského hřbitova má mít kvelb švec, který dokáže odpomocť od lecjakých trablů. Krom prťařiny se vyznal i v jasnozřivosti. Nevypadalo to, když Škunál zatloukl pěstí na staženou roletu. Prach se z ní zahoulil, přece to ale po chvíli v roletě skříplo a zámek zavrzal.

„Nestůjte na chodníku, Roth jméno mé.“

Škunál vešel dovnitř, sundal klobouk, švec Roth mu přistrčil židli, Škunál usedl, klobouk si dal na klín a žmoulal v prstech krempu.

„Kafe?“ otázal se Roth.

„Manželka říkala, že mi v něm odstávají uši. Zase mi ale netáhne na šešulku. Já jsem holt kloboukovej.“

Roth zatočil kafemlejnkem a do hrnků nandal po vrchovaté lžičce čerstvě upraženého kafe. Nato si sedl vedle Škunála, a teď tu seděli dva, jeden s kloboukem, druhý s kafemlejnkem, a svorně mlčeli, a mlčeli by dodnes, kdyby je z mlčení neprobralo zahoukání konvice na sporáku.

„Jauvajs!“ kviknul Roth a chytil se za ucho.

„Horká,“ přitakal Škunál.

A zas se mlčelo. Jak káva chladnula, sem tam se do ticha ozvalo usrknutí. Roth dopil dřív a zakvrdlal lžičkou v lógru. Teď to přijde, pomyslel si Škunál. O věštění z kávové sedliny četl v nedělní příloze Lidových novin, že tuhle metodu znali už mágové ve starém Egyptě. Roth ale místo věštění povídá:

„Vy ještě nemáte dopito, číhňte se do hrnku.“

Škunál se naklonil nad hrnek, přitom drknul do stolu, přesto na rozčeřeně hladince rozpoznal tvář švagrové.

„Teď už víte, kdo vám stračenu uřknul,“ dodal na vysvětlenou Roth.

Škunál se dosud nevymáčkkl, proč přišel, a už na to dostal odpověď; sinalý opáčil:

„Kdo by to do ní byl řek.“

„Vás to nějak zdrblo, netrapte se a jděte s pánem bohem domů.“

„S kterým?“

„No, s tím vaším.“

„Aha, vždyť už jdu. Najednou mě na kafe přešla chuť.“

„Kam jdete, ještě jsem neskončil,“ pokračoval Roth. „Až dojdete domů, kopejte v chlévě pod žlabem. Vykopete račí krunýř. Pod prahem kouli z ruského kuželníku. V koutě, jak máte seno, pod ním bude cop.“

Škunál kouká s otevřenou pusou, co za pitominy mu Roth bulíkuje, že on bude chtít to kafe zacálovat, a Talmud mu nedá říct si o peníze rovnou? Položil proto na stůl kovovou padesátikorunu.

„Schovejte si ji, padesátku dám já vám.“ Roth už ji měl připravenou v dlani.

„Nepřichází do úvahy!“ ohradil se Škunál.

„Přece se nebudeme handrkovat. Na zahradě pod jabloní najdete čerstvej krtinec. Do něj tu padesátikorunu zatlačíte, ale ne moc hluboko, vaše švagrová by se z toho už nevyhrabala.“

Předpovědi ševce Rotha se vyplnily ad punktum. Pod senem našel Škunál cop. Pod prahem kouli z ruského kuželníku. Pod žlabem vykopal račí krunýř, hlína od krumpáče jen odskakovala. Potom běžel na zahradu kouknout pod jabloň. Krtinec,

zase jak předpovězeno. Zbývalo zasunout do něj padesátikorunu.

„Kde mám šrajtofli?“

Bez odpovědi.

„Nevíš?“ povídá Škunál.

Škunálová se vyklonila z okna:

„Kam sis ji položil.“

„Copak já vím? Takhle nahonem si nevzpomenu.“

„Zkus to.“

„Jak jsem přijel z Nelahozevsi, šel jsem do kuchyně.“

„Přihořívá.“

Ve Škunálovi přihořelo tak mocně, že dostal dopal a zařval:

„Herdek!“

„Na kredenci,“ špitla Škunálová.

Nedivte se, že Škunál vzal padesátku a zatlačil ji do kr-tince hluboko, co mu prsty dosáhly. Dostane-li se prudeš do ajfru, je horší než láva ze sopky, boří a strhává, co se mu namane, a není k zadržení. Nicméně stračeně ševcovo čarování pomohlo a po měsíci, kdy dojila smrkové piliny, nadojila plnou díži hustého mléka.

Když se Škunálova švagrová dozvěděla, že stračena zase dojí, vydala se na výzvědy. Jelikož byla z přízně, mohla si dovolit vzít to zadem přes zahradu. Škunál na zahradě zrovna dělal dříví. Měl ho kolem špalku naštípáno na to, začít z něj stavět homoli. Už ji ale nepostaví, ani se v zimě neohřeje u kamen. Že pro prchlivost neuposlechnul ševcovo varování, proměnil se v polínko, to odskočilo od sekery, trefilo švagrovou do zad, vyrazilo jí dech, švagrová dech už nenabrala, pročez už nám ani neřekne, co to bylo za pitomý nápad očarovávat stračenu. No řekněte.

Hraniční kámen

Hadrbolec oral na humnu a něco mu kříslo o radlici. Humnu se říkalo na Stráčkově a bylo v Merkvicích za špýcharem. Kobyla zapřažená do pluhu se jmenovala Cilka. Pluh ukula z anglické oceli v továrně na zemědělské nářadí firma Clayton-Shutterworth. Dodala ho firma Hans Cerweny ze Sedmihradska. Už za mocnářství kvetl mezinárodní obchod čile. Hadrbolec oral od meze k mezi brázdu za brázdou. Byl nádherný zářijový den. Nebe bez mráčku obdařilo Hadrbolce reminiscencí na léto, paprsky slunce se mu opřely o cembr, a to se to oralo. A najednou hře! a neoralo se. Cilka se vzepjala v opratích, ale s pluhem nehnula. Hadrbolec nebyl z těch, co jdou na koně s bičem. Přidřepł k pluhu a ze země vyhrabal kámen, o který se radlice zapříchla. Na přední straně kamene byl erb rodu Petřvaldů s knížecí korunou. Nad erbem vytesaný letopočet 1729. Pod erbem iniciály I G P F H. A ten kámen řekl:

„Pod zemí mi bylo dobře.“

Hadrbolec byl na mrtvici, krve by se v něm nedořezal. Zkuste si představit sami sebe v Hadrbolcově kůži, že by na vás dopoledne před svačinou o babím létě promluvil šutrák. V bandasce měl Hadrbolec ke svačině heřmánkový čaj s rumem. Chrstnul si ho do tváře, aby se probral.

„Měl jsi ho radši vypít,“ na to kámen.

Hadrbolec stáhnul kalhoty a běžel za mez strachy se potento. Nicméně na poli zůstal kůň s pluhem. Přemoct strach

a vrátit se musel, chtě nechtě. Nechtě je slabé slovo, jak moc se Hadrbolcovi nechtělo. Ó, ten se bál!

„Mě se bát nemusíš, boj se ženy,“ pravil kámen.

„Jako mojí?“ udivil se Hadrbolec.

„Pod zemí mi bylo dobře.“

„Tos už říkal.“

„Hadrbolče, tobě rychle otrnulo,“ pohrozil mu kámen, „pod zemí mi bylo dobře, na slunci mi bude ještě líp, a za to vyhrabání ti povím, že čaj jsi klidně moh vypít. Až ti ale zítra dá žena na svačinu prosnou placku, nejez ji, a hod' ji koze.“

Promluví-li kámen, je radno ho poslechnout. Hadrbolec vzal placku, jenomže byl krkoun a okamžitě ho napadlo, jestli je ta placka otrávená, nač mám trávit naši kozu? Před haltýřem se popásala uvázaná u kolíku koza krejčího Maredu. Koza zblajzla placku, natáhla kopýtko a zcepeněla. Hadrbolec byl škrt, ne nevděčník; šel k hraničnímu kameni a děkoval mu.

„Neděkuj. Jdi orat svůj úhor, ale až ti zítra dá žena na svačinu brambory, hod' je prasatům,“ odpověděl kámen.

U pohádek je mustr zhusta sklenutý do třetice, přitom nosný fór je zřejmý hned napoprvé. Kánon je kánon, a proto i já musím zůstat věrný praxi starých vypravěčů. Nazítří byly k svačině brambory. Na pohled byste soudili, že jsou to brikety na loupáčku, jak byly černé od jedu na potkany. Hadrbolec je vzal a hodil prasatům. V chlívku sice měl dva vlastní vykrmené pašíky, jenomže Šmorancova prasnice s podsvinčaty se mu na humnu připletla pod nohy. Co bylo dál, račte si domyslet.

A zase šel Hadrbolec děkovat hraničnímu kameni.

„Neděkuj. Jdi orat svůj úhor, ale až ti zítra dá žena na svačinu trenčanské párky s fazolí, hod' je husám. Husy spasou všechno,“ řekl kámen.

Opavdu, Hadrbolec nafasoval trenčanské párky a otvírák na konzervy. Přestože se jí to už dvakrát nepovedlo, nedala

si Hadrbolcová svátek a znova se pokusila muže otrávit. Konzerva ale byla netknutá. Kde by se v ní mohl vzít jed?

Máte tři vteřiny na rozmyšlenou.

Raz.

Dva.

Tři.

Už víte?

Pod vypouklým víčkem v konzervě bombíroval botulin.

Hadrbolec rozhodil párky na návsi mezi hejno hus. Vtom z chalup začali vycházet Mareda, Šmoranc, Hudera, Borkovec, Oukropec, Raušer, Doubrava, Kubart, Baborný, Demut, Kaberle, Škunál, Helebrandt, Linhart, Jakubec, Pakosta, Čespiva, jeden ramenatější než druhý, každý v ruce, co zrovna popad, od bejkovce po násadu k lopatě, a všichni svorně na návés. Vedl je Satoranský, kterému patřily otrávené husy.

„Já nechtěl,“ kleknul Hadrbolec na kolena.

„Nechtěl?“

„Kámen mi poručil.“

„Cože, kámen?“ podivil se Borkovec.

„Na můj pupek, že vám nelžu.“

„Ukaž nám ho.“

„Proč bych neukázal,“ Hadrbolec vstal a zavedl rozlícené vesničany na Stráček. Ti obcházeli kámen kolem dokola, pročítali iniciály I G P F H, a když je pročetli a pokochali se petřvaldským knížecím erbem, stáhnuli Hadrbolcovi kalhoty. Co se Hadrbolcových kalhot týká, u nich nejde o kánon do třetice. Prve Hadrbolec stáhl kalhoty strachy dobrovolně, teď z něho byly servány. Vzápětí nato mu vesničané napráskali na holou býkovcem.

„Otráví nám zvířectvo, a ještě si z nás bude tropit šprouchlata,“ uzavřel exekuci Satoranský.

Celá tahle patálie vznikla kvůli tomu, že zatímco Hadrbolec dřel na polnostech, měla jeho žena dlouhou chvíli

a z nicnedělání roupy. Devětadevadesát procent ženských si na kurýrování roupů najde milence. Hadrbolcová nebyla výjimkou. Na vesnické poměry se pozoruhodně dlouho dařilo jejich vztah tutlat pod pokličkou, než se Hadrbolcová podřekla v krámě Oktábcové. Od dožínek o tom drbal celý merekvický okres. Věděl to kdekdo, kromě Hadrbolce. I vy toho milence musíte znát. Kubart. Byl jedním z chlapů, kteří se Hadrbolcovi za jeho škudlivost revanšovali býkovcem, pročez zlo zvítězilo nad dobrem.

Durdíte se, že v pohádkách to má být naopak a dobro má zvítězit nad zlem? Buďme realisté. Oprostěme se od očekávání happy endu a pokusme se rozebrat naši pohádku selským rozumem. Došlo k vraždě? Nedošlo. Příčiněním hraničního kamene Hadrbolec o život nepřišel. Otrávenou kozu a prasnici s podsvinčaty zaplatí pojišťovna. Satoranskému sice pojišťovna nezaplatí ani vorla, protože má smlouvu uzavřenou na živelní katastrofy, ale ani on zkrátka nepřijde, prodá z hus peří. Hadrbolcová dosáhla, po čem prahnula, ovšem až milostné poblouznění opadne, vyklube se z roztouženého Kubarta despota. Dobře jí tak. A Hadrbolec? Odkulhal směrem k Nelahozevsi, kde se ho ujala dcera pekaře Rosenkrantze. Jak tam proti sobě stáli na rynku, on s modřinami na zadku, ona s paraplátkem nad naondulovanou hlavinkou, okamžitě si padli do oka. A teď mi povězte, jestli zvítězilo zlo, nebo dobro.

Meducína

Kronbauerovic Matěj byl budižkničemu a pecivál. Zřejmě si teď pod peciválem představujete lenocha, co se rozvaluje na peci, nebo se mýlím? Slovo pecivál jsem sem vpašoval úmyslně. Setsakra dobře jsem si vědom, že není nudnějšího patrona nad spisovatele, který místo aby čtenáře bavil štavnatými kejklemi svojí fantazie, suše poučuje. Poučovacích pohádek jsem se coby dítě obával víc než klečení na hrachu. Nicméně to risknu, přece vás nenechám v bludu. Pecivalství s krátkým *a* bylo součástí kominického řemesla. Takový pecival se nasoukal do dvířek v černé komoře, neužíval si tedy teplíčka na peci, nýbrž se hmoždil uvnitř v jejích útrokách a vymetal saze vlastním tělem. Tvrdý chleba, aby mohla hospodyně upéct chleba křupavý a dát pecivalovi za práci krajíc. No, ale s Matějem jste to uhádli. Matěj se na peci rozvaloval.

Kronbauer si stáří představoval jinak, než že v pětapadesáti bude na zápraží cpát husu šiškami. Práci na statku měl po něm převzít syn, jenomže jak už víme, do Matěje nebylo nic. Tohle Kronbauerovi táhnulo hlavou, když se mu ta ustaraná kebuše zatočila, pustil husu a sotva se dovedl do sednice:

„Na kredenci v hrnku jsou peníze. Dojdi mi do Nelahozevsi pro meducínu.“

Bílý byl jako nemocniční prostěradlo; to už i Matěj poznal, že je zle, a slezl z pece.

V lékárně magistr Šaroch považoval podle oblečení pomuchlaného z válení na peci Matěje za otrapu.

„Co tu, holomku, chceš?“ spustil na Matěje zhurta.

Na hrázi rybníka měl Oukropec postavené úly, aby se včely napásly na lípách. Když šel Matěj kolem, dostal od Oukropce kousek plástu na cestu na cucání, a potom se mu popletlo všechno dohromady:

„Chci medu z cínu,“ vyhrknul Matěj.

„Medu z cínu se ti zachtělo, povídej, kolik by sis ho představoval?“ na to magistr.

„Vím já, kolik dáte.“

„Kolik máš korun?“

„Tři.“

„To je akorát na tři kapky.“

Na táře vedle vah a hmoždířů byl cínový džbán. Jestli nevíte, co je lékárenská tára, najděte si to v encyklopedii, už jsem se napoučoval na jednu kratičkou pohádku dost. Magistr Šaroch vzal džbán a třikrát jím majzlnul Matěje mezi oči.

Než se Matějovi rozptýlily hvězdičky, mlel už Kronbauer z posledního.

„Kde ses coural tak dlouho, tebe si poslat pro smrt.“

„Pro smrt mne posílat nemusíte,“ odsekl Matěj, „tu máte na jazyku. Poslal jste mě do lékárny, copak si nevzpomínáte?“

„Máš meducínu?“ zaskuhral Kronbauer.

„Mám medu z cínu, ale tatíku, mějte rozum, jste jako věchejtek a tohle je prokuratě silnej med, ten byste neunes.“

„Pospěš.“

„Nedáte-li jinak, prubneme nejdřív kapku.“

Kronbauer otevřel ústa, místo meducíny ale dostal cínovým džbánem. Druhou kapku nepřežil. Matěj pokrčil rameny, otce pochoval na hřbitově a šel do lékárny a na magistra Šarocha:

„Dejte mi korunu nazpátek. Tatík nestih všechno využívat, ještě kapka zbyla, tak vám ji jdu vrátit.“

„Medu z cínu se ti zachtělo, povídej, kolik by sis ho představoval?“

Kmotr

Učitel Borkovec, pokud by nedosáhl do regálu pro latinsko-český slovník, mohl si před knihovnu postavit svoje potomky a po nich vystoupat nahoru, měl je jako schůdky. Nad latinsko-českým slovníkem už nebylo nic, přesto si učitelovi pořídili schůdek další. Od jeho narození uplynuly tři týdny, ale za kmotra mu nikdo jít nechtěl. Kmotrovství řádně vykonávané se vším, co k němu patří, je závazek. Čím chudší kmotřenec, o to větší odpovědnost, a že učitelovi chudí byli, o tom nemá cenu se rozepisovat, těžko byste našli přírovnání. Kostelní myš je proti jejich nuzotě domácí mazlíček. Zoufalého Borkovce napadlo, že by kmotrem mohl udělat řezníka Doubravu.

Doubrava kmotrovství neodmítnul, jenom si na Borkovcovi vymínil, pokud umře dřív než on, že mu musí bdít u rakve; což stvrdili rukoudáním.

Po křtinách věnoval Doubrava do placu půlku čuníka. Učitelová maso nasolila, napěchovala do sudu a uložila do sklepa. Šunku zavěsila na trám do komína k vyuzení, a protože půlka byla i s vnitřnostmi a s rypáčkem, udělala žemlová jelita. Pošmákli si na nich učitelovic náramně, na dně mísy ale přece zbylo jedno poslední, nedojedené. U stolu na ně všichni vespolek hleděli. Znáte to, oči by jedly, a žaludek nemůže. Proto si navzájem mohli dosvědčit, že to nebyl přelud, když se z konce jelita vyvlékla špejle opravdu sama od sebe, bez cizí dopomoci.

„Špatné znamení,“ vyhrkla učitelová.

„Ne před dětmi,“ syknul Borkovec. „Řekneme si to, až půjdou na kutě. Jak to, že ještě není sklizeno ze stolu? Basamafousama, bude to, nebo —“

Učitelovic děti moc dobře věděly, že táta jenom pouští hrůzu, a pokaždé se těšily, co bude za tím nebo. Nebo vás zloch-tám. Nebo v neděli půjdeme do ZOO. Dneska se ale po nebo ozvalo zaklepání a do sednice vešel řeznický učeň Ferda.

„Brej večír. Pane učitel, máte přijít k nám, mistr Doub-rava umřel.“

Holt osud. Přesto si Borkovec neodpustil:

„Ferdo, jak správně zní pátý pád od podstatného jména učitel?“

Mne taky může vzít ďas, oslovují-li mne pane Šanda.

Šando.

Učiteli.

Přeci.

A to vzetí ďasem odvolávám, ďasů tu bude zanedlouho plno i bez mého přičinění.

Učitel Borkovec daný slib dodržel a po klekání přišel bdít u nebožtíka. Usedl na štokrle k rakvi a dal se do opravování dik-tátů. Jestli se má něco stát, nestane se to dřív než o půlnoci, myslel si, ale půlnoc minula a nic, v márnici strašily leda čer-veně podtržené hrubky. Ráno se vřítíl do sborovny. Teda do sborovny, vřítíl se domů do kuchyně, poněvadž v Merekvicích byla malotřídka, a volá:

„Neuhodneš, co napsal Fafejta místo vypilovaný. Ve škole jsem už zažil leccos, momentálně se ovšem nemůžu do-čkat, až zazvoní a já se Fafejty zeptám, co má znamenat vypil ho vany!“

„Uklidni se,“ řekla učitelová. Ze šuplete vyndala mosazný zvonek a odcinkala začátek vyučování. Mužovi doporučila vzít

si s sebou na příští noc Temno. Jirásek nedělá hrubky, ani si narozdíl od Fafejty neplete významy.

Když temno, potom jako v řiti. U rakve mihotavě svíce svítí, zas půlnoc, a zas v márnici nic.

Na třetí noc si Borkovec po diktátech a Temnu vzal šišku uherského salámu. Ukousl pár sousta a pohled mu utkvěl na etiketě. Dokola do úmoru si četl maďarský nápis Pick Szeged, Szívvel és szakértelemmel minden nap, 1869 óta, Téliszalámi, Made in Hungary. Přeci jenom byl Borkovec spíš člověkem slova než sousta. Nápisem na salámu byl natolik zaujatý, že ani nepostřehl, kdy se v márnici zjevili ďasové. V drápkatých spárech třímali hroudu zlata. Položili ji před štokrle a čekali, až se Borkovcovi uráčí vzít jejich přítomnost na vědomí. Samo sebou, teď už Borkovec o ďasech věděl, pro změnu zase ale nevěděl, co si s nimi má počít. Aby získal čas, plácnul nazdařbůh:

„Co se zlatem? Přineste mi obligace Chemopetrolu. Cenné papíry jsou na burze nad zlato.“

Ďasové zakroužili márnici a vysázeli na Borkovcovo štokrle pětadvacet obligací Chemopetrolu.

Borkovec seznal, že laickou ekonomikou ďasy nedoběhne. Zkusil to opatrně s prognostikou.

„Chemopetrol zpracovává ropu. Časem ropa dojde, saudskoarabský ložiska se vytěžejí, a co já s dluhopisama petrochemického průmyslu? Chci akcie McDonaldu.“

To už bylo na ďasy moc. Odtrhnuli víko z rakve, v rakvi ale kupodivu místo Doubravy ležel jeho řeznický pes Rex. Přitom Borkovec viděl, jak pohřební zřízenec zatlouká rakev s Doubravovou mrtvolou dvoucoulovými hřebíky. Ďasové popadli psa a servali z něj kůži. No ukrutárna.

„Víte, proč chci akcie zrovna McDonaldu?“ pokračoval Borkovec, jako by se nechumelilo, v konverzaci.

Ďasové si poklepali na čela.

A o tohle Borkovcovi šlo. Drápkaté prstíky na okamžik pustily kůži, Borkovec využil připravené šance a kůži jim vytrhnul.

„Kdyby došly celosvětové zásoby hamburgerů, budou tu pořád ještě hranolky s tatarskou omáčkou,“ smál se Borkovec.

Nemnoho dní byl za hrdinu. Jako si on v hlavě omílal Pick Szeged, Szívvel és szakértelemmel minden nap, 1869 óta, Téliszalámi, Made in Hungary, omlél se i jeho příběh. Kůže z Rexe byla vystavena ve škole, potom v hostinci U Modrého slona, v krámě, až skončila u hajného Demuta. Hajný Demut kůži prostřelil kulovnicí, nechal ji vycpat a vycpaninu daroval Národnímu muzeu i s mosaznou cedulkou *Poslední vlk na me-rekvicku skolený baronem de Mutem*.

Náhoda chtěla, že po letech do Národního muzea do oddělení přírodovědných sbírek nastoupil učitelovic nejmladší syn Viktor. To je ten, kterému byl Doubrava za kmotra. Měl po promoci na univerzitě, ovšem jestli se domníváte, že dostanete diplom a štempl a Mgr. před jméno a začnete dělat vědu, nebudte bláhoví. V lepším případě vám služebně starší kolegové přidělí prachovku na oprašování jejich restů. Viktor se teda s prachovkou vydal na obchůzku. Jak šel hrudním košem velrybí kostry, mihnul se před ním mol. Zatřepetal křídly a usedl na vitrínu s krakaticemi. Že mol vylétl z kůže řeznického psa Rexe, nemohl Viktor vědět. Hlubokým basem, jaký míval Doubrava, ten jindy tichý hmyz pronesl:

„Já strašně píval. Vaši měli děti jako schůdky, my žádný. Manželka děti nechtěla, aby nebyly po mně ožbrundové. V řeznictví za špalkem jsem schovával placatku kořalky, a nadranej bourat metrakovýho čuníka, to bylo o prsty, ne-li přímo o kejhák. Denně jsem byl namol, a proto se ze mne po smrti

musel stát mol. Kmotřenče, teď ze mě nemluví laciněj sentiment ranních kocovin, dělej, co musíš udělat, sedím tu na vitríně a ani se nehnu.“

Jestli řezník Doubrava došel vysvobození, nevím, faktem je, že když ho Viktor bacil prachovkou, bylo v Národním muzeu nadobro po molech.

Jitka

Jitka byla dcerou starosty Šmorance, a ledva odrostla pubertě, zapřáhl Šmoranc koně do žebříňáku a odvezl ji do Nelahozevsi, aby se rozkoukala ve městě a pochytila nóbl móresy. Vzali to zadem přes Stráček a po ublácených cestách mezi humny, až konečně zastavili za Petruskou branou v Biskupském dvoře, kde bydlel JUDr. Ostradovský. Šmoranc mu svěřil Jitku do opatrování a odjel zpátky do Merekvic.

JUDr. Ostradovský byl rozložitý muž, budící respekt už svým vzezřením. V justici to dotáhnul na soudce. Za manželku měl Magdalénu, rozenou Charoustovou z Oldřichova. Spolu povili Rudolfa, Gustava a Danielu.

S úderem poledne na hodinách na Petruské bráně soudce Ostradovský přicházel domů z práce na oběd, usedl ke stolu, na kolena si dal ubrousek a pohroužen do úvah nad dopoledním přelíčením čekal, až mu Magdaléna naservíruje polévku.

„Devětadvacetkrát loupil. Mám mu dát jeden, nebo devětadvacet trestů?“

„Jak ti připadnul?“ vycítila mužovo dilema Magdaléna.

„Darebák,“ řekl JUDr. Ostradovský.

„Tetovaný?“ vyptávala se dál Magdaléna.

„Na zápěstí,“ všiml si JUDr. Ostradovský, když darebákovi sundali pouta. „Vlastně od zápěstí po loket.“

„Co tam měl?“

„Devětadvacet kriminálů od Mírova po Leopoldov.“

„Ten už se nepolepší,“ uzavřela debatu Magdaléna.

Obstarat domácnost a ještě soudcovat bylo nad její síly, a proto si zaplatila k ruce služebnou. Jitka na co sáhla, to se podařilo. Dokonce naučila Magdalénu jablečný štrúdl z listového těsta, jak ho uměla z domova od mámy. JUDr. Ostradovský ochutnal trochu nedůvěřivě, ovšem okamžitě si ho zamiloval, a měl-li být jako dezert štrúdl, chtěl listový s hrozkami a ořechy. Bývala by byla Jitka skoro dokonalá, nebýt marnivosti. Ve volném čase šmejdila po obchodech a nakupovala si garderóbu a potom hodiny prostála před zrcadlem pověšeným nad příborníkem, až ji Magdaléna musela napomenout:

„Počkej, fintidlo, ty se jednou své tvářičky zhrozíš. Kdo se často shlíží v zrcadle, zahrává si s hříchem.“

Považte, takhle škrobeně se tehdy mluvívало.

Za rohem zrovna dostavěli obchodní dům. Jitka narychlo ukmuchtla perkelt, a než by se zdržovala škrábáním brambor, dala na stůl do ošatky pár krajíců chleba, uklidila rozkramařené hračky po dětech a upalovala. Na chodníku před obchodním domem se sešlo lidí jako much, div že pod jejich namačkanými nosy tabule výkladů nepopraskaly. Kdosi slavnostně přestříhnul pásku a dav se vhrnul mezi regály. Jitkou smýkl k výtahům. V prvním patře bylo oddělení s textilem. Ve druhém obuv a galanterie. Třetí patro domácí spotřebiče. Čtvrté sport. Páté patro obchodní dům neměl. Přesto v něm výtah zastavil. Jitku obklopily dřevěné krejčovské panny, na sobě měly šaty s dekoltem nazdobeným bruselskými krajkami, boa, flitry, klobouk s pštosím pérem. Sotva si to Jitka všechno na sebe oblékla, přinesly krejčovské panny další kolekci. To se opakovalo do omrzení, až červené střevíčky, které jí za vý-

kladem připadly šik, nenáviděla z duše. Mrštila jimi o zem a ocitla se zpátky na chodníku.

Jak prve spěchala do obchodního domu, teď ještě rychleji běžela do Biskupského dvora. Udýchaná se zastavila až v před-síni. Z jídelny slyší cinkání příborů. Co že se s obědem nimrají? Jitka vešla do jídelny, a tam muž, žena a tři děti berou z ošatky chleba a namáčejí ho do sósu, ale není to JUDr. Ostradovský. Pět naprosto neznámých lidí debužíruje perkelt, až se jim dělají boule za ušima. Protože byla Jitka honěná přes módu, všimla si, že JUDr. Ostradovský ke stolu usedal v obleku z kašmírové vlny, a muž u stolu že je oblečený do tesilek. Do nich měl přes pupek zakasáný vršek od pyžama. Otočil se k Jitce a s plnou pusou:

„Co jsi zač?“

Navíc JUDr. Ostradovský by jí nebyl zatyknul, ani v žertu ne, a tenhle grobiján hned a bez rozpaků.

„Jitka.“

„Která Jitka?“

„Přece kdysi tady mívali Jitku za služku,“ povídá ženská.

„Chytrá jako rádio,“ okřiknul ji muž.

„Máš chodit na schůze uličního vejboru, a věděl bys to taky.“

„Co se s Jitkou stalo?“ špitnula Jitka.

„Jednou po obědě se šla podívat, jak otevíraj obcho-dák.“

„No a?“

„Zdejchnula se. Nechali ji hledat bengama, ale marně.“

Vzpomínáte, jak Magdaléna hovořila škrobeně? Tahle ženská si naopak servítky nebrala a ve skutečnosti místo marně použila obhroublého kulébr.

Žitku obklopily dřevěné krejčovské panny, na sobě měly šaty s dekoltem nazdobeným bruselskými krajkami...

„Co je s Ostradovskými?“ ptala se dál Jitka.

„Myslíš jako soudce? Toho zabásnuli na devětadvacet let na Mírov. Zbytek famílie zdrhnul přes kopečky a nám po nich uliční vejbor přidělil tenhle kvartýr.“

„Že se s tou bábou bavíš. Uf!“ odříhl si grobián.

~ ~ ~

S bábou?

~ ~ ~

Jitka zavadila pohledem o zrcadlo nad příborníkem a uviděla vrásčitou stařenu.

O srabovi

Řekli byste, že mu nic nemůže chybět. Růžolící, do hladka oholený, existence pod penzí. Zaměstnaný byl u pošty, ale ne na přepážce, kde se poštministr nezastaví a počítá peníze a trhá složenky a ještě na něj lidé plivou urážky a bacily. Baborný si hověl za větrem v kanceláři, protože byl přednostou nelahozeveské úřadovny. V Merekvicích měl po rodičích domek a ve dřevníku zaparkovaného Maneta, a proč by si motorku nepořídil, jako svobodný mládenec si kupoval pro radost kde co, jenomže radost se ne a ne dostavit. Od oběda se těšil, až si odpoledne u Oktábcové v konzumu koupí šunkový chlebiček. Donesl ho domů, onípal z něj vajíčko a okurku a okoralý ho odložil naprosto bez apetitu na tácek. Obdobné to bylo se vším ostatním.

Existence specialisty na smutky proto Baborného rozradostnila, jak ale supěl do schodů do šestého patra, kde se nacházel specialistův kabinet, bylo mu najednou nanic.

„Jaké představy jste měl, když jste stoupal ke mně do kabinetu?“ otázal se specialista na smutky.

„Že je váš kabinet proklatě vysoko.“

„Až u nebe?“

„Jo.“

„Bylo to nebe azurové, nebo pošmourné samý mrak?“

„Pošmourné až k pláči,“ odpověděl Baborný. Ani nevěděl, jak se octl na kanapi. Pod hlavou měl naducaný polštářek, a vy už asi tušíte, že konejšivý hlas patřil Dr. Freudovi.

„K atakům vašich depresí se staví manželka vstřícně?“
otázal se Dr. Freud.

„Nemám manželku,“ děl Baborný.

„Tak partnerka,“ upřesnil svůj dotaz Dr. Freud.

Baborný pokrčil rameny:

„Nemám partnerku.“

„Přítelkyně.“

„Nemám přítelkyni.“

„Žába.“

„Nemám žábu.“

„Buchta?“

„Ani buchtu.“

„Chcete ode mne pomoc, nebo budeme slovíčkařit?“
obořil se na Baborného Dr. Freud.

„Jsem docela sám.“

Dr. Freud zalistoval v tlusté bichli. Kupodivu to nebyl lékopis, nýbrž jízdni řád. Perořízkem z něj vyoperoval stránku, a jako jiným pacientům podával recepty, podal ji Babornému na kanape. Na té stránce stálo:

17:05 — nástupiště 7 — mezinárodní expres Panonia

„Máte dvacet minut na to, ho stihnout,“ pravil Dr. Freud.
„Konečnou má v Bekescsabě. Až dorazíte do Bekescsaby, vydejte se kolem pomníku Rákócziho na periferii. Venkoncem jak nad tím uvažuju, pokud se vydáte kolem pomníku Bély Bartóka, taky dojdete na periferii. Ona je Bekescsaba periferie sama o sobě. Chatrče z vepřovic, poctivě stavěná z malty a kamene je tam jediná zeď. Není vysoká. Koukám, že pod košilí se vám začíná rýsovat břicho, nicméně i s ním zeď přelezete snadno. Za zdí je zahrada s citroníkem. Utrhněte si citron jakej vám bude připadat k utržení, a sypte už na nádraží.“

~ ~ ~

Za okny vlaku jedna úchvatná krajina střídala druhou. Polabí se zelinářskými poličky, u Žďáru nad Sázavou zalesněné

hvozdy. Když už jsme u řek, co jsem v Sázavě nachytl pstruhů na mouchu coch-y-bondhu. Ve srovnání s Dunajem je to ale stružka. Dunaj zrovna bouřil a byl kalný po deštích, když vlak s Baborným přejížděl most mezi slovenským Komárnem a maďarským Komárom. A pusta? Dáte mi za pravdu –

Pozor, výhybka. Přešaltujte z koleje, po které se pustou ubírá expres Panonia, na kolej lingvistickou. Termín dát za pravdu je přece soustem pro gourmety. Lahůdkou v nedořečenosti. Poslední z jistot v našem relativistickém postmoderním nečase je, že za pravdu dostanete vždycky. Ovšem teď jde o to, co. Za pravdu příznivě vyznívající vůči osobě pravdu o sobě slyšet bažící dostanete čokoládu s mandlemi, za nepřijemnou pravdu hedru. Konec odbočky. Jsme zase uprostřed pusty, a nechci po vás víc, než abyste mi dali za pravdu, že se zakrátko otřepete z počátečního strachu z nedohledna trávy, táhnoucí se lautr rovinou od obzoru k obzoru. Někteří si pustu dokonce zamilovali. Což není Baborného případ, jemu zelená krajina za okny zoufale neubíhala. Zahradu našel, utrhł citron a příštím vlakem se na otočku vrátil. Odcestoval neočekávaně a narychlo bez příručního kuffíku s holicím strojkem, kartáčkem na zuby a rezervní košilí, z čehož byl kulantně řečeno nesvůj. Z nádraží si vzal taxíka, aby byl co nejdřív ve svém domku a mohl zalehnout do kanafasu. Citron, pro který se trmácel do Bekescsaby, položil na noční stolek a usnul.

Usnul jako dub. Přesto ho ze spánku cosi probudilo. Rozsvítil lampičku a vidí, že z citronu vysublimovala útlá dívka s blondátými vlasy po pás. Vklouzla k němu pod deku a zase zhasla. Ráno citronová dívka deku zastlala, namazala housku máslem, zabalila ji do ubrousku, aby měl Baborný do kanceláře svačinu, a zmizela. Následující večer se to opakovalo znova, vylepšené o karbenátky s bramborem a sklenici piva. Citronová dívka umyla nádobí, vlezla si pod deku, ráno se

„Běžte se bodnout, to není záležitost psychiatrický povahy, vy jste obyčejnej srab.“

zazvoněním budíku ustlala, udělala svačinu, sebrala z koberce špinavé prádlo, jak ho Baborný ze sebe včera svlékl, prádlo hodila do pračky a ze skříně vyndala čisté. A zítra zas a pozítří. A s každým dnem byl Baborný smutnější. Citronovou dívku miloval. Dokonce věděl, jak ji odčarovat, aby u něj zůstala provždycky: stačilo přejet jí ukazovákem po pupíku, jeho ale mučily úvahy, že na poště sice má pěknou gáži, za kterou si může pořídit Maneta, jenomže víte, co dneska stojí manželství? Bůh ví, kolik by citronová dívka, dosud nehmotná, po zhmotnění snědla. Třeba je rozmísaná. Docela určitě by mu začala dělat ordnung v jeho staromládeneckém bordýlku. Ordnung německy znamená pořádek, a pořádek si Baborný představoval jako že vynést odpadkový koš, a ne šíbovat s nábytkem, natožpak s jeho zažitými stereotypy. Po krátkém počátečním návalu radosti byl Baborný smutný k uzoufání. Když tohle všechno vypověděl Dr. Freudovi, ten mu řekl:

„Běžte se bodnout, to není záležitost psychiatrický povahy, vy jste obyčejnej srab.“

Baborný šel, vzal nůž a bodnul se, ale jen málo, jenom si probodnul náprsenku. Jo, srab to byl, a Dr. Freud měl recht.

Škudlilové

Honem spolknout sousto. Nakousnuté lívance zpátky do mísy. Mísu pod peřinu. Hrnky s kakaem do kredence. Bylo to o chlup, vyvětrat před Najbrtem lívancovou vůni už ale u Fafejtů nestačili.

„Co kuchtíte, lívance?“ zahlaholil Najbrt.

„Kdepak lívance,“ povídá Fafejta.

„My si o nich jenom povídáme,“ přidala se Fafejtová.

A Fafejta:

„Jaké by byly.“

„S marmeládou,“ doplnila Fafejtová.

Přikládali si to navzájem jako při kanastě:

„A s povidlami.“

„Nebo se skořicí.“

„Kdybysme je kuchtili,“ dokončil za oba řeč Fafejta.

Najbrt si pokaždé návštěvu u sousedů načasuje na večeri, aby doma ušetřil porci. Přestože ho dneska Fafejta doběhnul, nehnul brvou.

„Jdu ti vrátit trakař. Pořádek dělá přátele.“

„To nekvaltuje,“ opáčil Fafejta.

„Znáš Rambouska?“ nadhodil Najbrt.

„Aby ne.“

„Nechal mi na mlýně pytel otrub.“

„Na co otruby?“ udivil se Fafejta.

„Pro husy. A víš co, žes mi na otruby půjčil ten trakař, na revanš klepnu housera a pošmákneme si,“ řekl Najbrt a pozval Fafejtu na zítřek na oběd.

Říká se, podle nosa poznáš kosa. U Najbrtů měli nad stolem obrázek sv. Floriána otočený malbou ke zdi, aby se neokoukala svinibrodská zeleň na rouchu a zlato ze svatozáře. Když si chtěl Fafejta pověsit kabát, neměl kam, kabáty a veškeré šatstvo bylo přehozené přes židle, aby se šetřil věšák, čímž pádem si na židle nebylo možné sednout, a tudíž se neoseděly. Ovšem za slunečných dní že Najbrtovi běhali po louce se zrcadlem a chytali do něj světlo na večer, aby neplýtvali elektrickou na svícení, je čirá pitomost, zkuste si to a uvidíte, jak vás z toho budou po pár minutách bolet ruce.

Fafejta uvažoval, jestli nepřehnal, když od včerejška nejedl. Před očima se mu míhaly švindly z hladu, ale sotva Najbrtová postavila na stůl hrnec s kaldounem, rozradostnil se. Kaldoun je polévka z husích drůbků. Šacuju vás, že zrovna neusínáte s kuchařkou na polštáři, proto jsem kaldoun vpašoval sem. Jiný smysl vlastně tahle pohádka nemá než naučit vás ho vařit. Tady je recept.

Suroviny:

husí drůbky (krk, srdce, žaludek)

kořenová zelenina (mrkev, petržel, celer)

50 g másla

50 g hladké mouky

sůl, pepř, muškátový květ

Postup přípravy:

Do 1,5 l osolené vody vložíme omyté a očištěné drůbky, můžeme přidat i křídla a biskup. Spolu s kořenovou zeleninou vaříme 30–40 min. Uvařené drůbky nakrájíme, maso z křidel

a biskupu obereme. Připravíme si máslovou jíšku ze 3 lžic hladké mouky, zalijeme ji prochlazeným vývarem a za stálého míchání povaříme 5 min. Na játrové knedlíčky utřeme v misce máslo s vejcem, játry a špetkou muškátového květu. Smícháme se strouhankou a těsto zavaříme. Nakonec přidáme pokrájené drůbky a hotovou polévku dosolíme a dokořeníme.

Jak byli sklonění nad talíři a dlabali horký kaldoun, spustila se jim z nosů rýma. Kapesníky Nabrtovi šetřili, a tak popotahovali nudli. Nabráno dostali všichni samé drůbky a knedlíčky, jenom Fafejta měl v talíři řídkou žbrundu, proto byl rád za přídavek. Doufal, že Najbrtová zajede do spodu hrnce, ale zas dostal řidinu. Vsrkal ji do sebe skrz zaťaté zuby, jenom aby neurazil.

„Panečku, ty máš apetit,“ řekl Najbrt a otočil se k ženě: „Dej Fafejtovi ještě sběračku, když mu u nás tak chutná.“

„Už mám dost!“ zhrozil se Fafejta.

„A to my zasejc dost nemáme,“ povídá Najbrtová a teprve teď vyndala z trouby upečenou husu.

Po večeri Fafejtová vykoukla oknem, jestli už zalezly slepice do kurníku. Na návsi se, co noha nohu mine, belhal Fafejta, hladový a shrbený, jak ho v břicho tlačila nažbrundaná, jíškou zapražená voda. Ten toho od Najbrtů dostal, pomyslela si Fafejtová ve své škodlivosti a zavolala děti:

„Běžte honem tátovi naproti, ani unést to nemůže.“

V Maredovic stodole

„Čtyřma cepama mlátili žito, a aby se na mlatu nepotloukli navzájem, brebentili do rytmu říkánku vůl na patře, shod'ho bratře, a k pumpě pro vodu šel se sudem Helebrandt a opáčil latinsky sudkulatý tentoryje, protože Kubarť ryl křen na zabijačku, ale kampak na Rambouska s rybářskou latinou, v mlýnském náhonu chytil na rousnici zlatou rybu a tři přání, budou? kdepak, já už žádný přání nemám, řekl otrhanej dědek s šedivejma vousiskama až na zem, kde se vzal, tu se vzal, seděl u cesty, jenom ždíbec buchy, co máš v uzlíčku, kdybys mi dal, a Borkovec druhou půlku buchy nadrobil mravencům, a ti švitořili děkujeme ti a až nás budeš potřebovat, pomůžeme ti, on jim rozuměl zvířecí řeč, protože při pečení tajně okoštoval hada a husu a krocana a kozu a krávu a žebříňák i s koňma sněd a sekačku a cirkulárku a hrneček vařil, a on jed a jed a že nevíte kdo, hádejte! kdo to neuhodne, bude o hlavu kratší, a u Pakostů zase měli takovou umouněnou šmudlu, přebírala hrách a popel a v ošatce našla oříšek, rozlouskla ho mezi zubama, a dív se neudávila, pusu plnou svatebních šatů, v boudě Barik s rozpáraným břichem plným kamení zaštěkal, v košíku bábovku a víno pro babičku, a jestli si ty sedmimílový boty nezašněruješ, chytneš zajíce, Čespivovic Bedřich ty zajíce pás, bylo jich rovných devětadvadesát, a žádnej se mu do večera nesměl ztratit, co to melu?“ zhrozila se Huderová, „že já do kafemlejnků místo kafe nasykala pohádky, co jsem je měla ve škatuli na zaštopování.“

Doktoři

Když vejdete do hostince U Modrého slona, u dveří se div nepřizabijete o kocoura dřímajícího na rohožce. Patří kováři Oukropcovi. To je ten chlap v károvaném saku se záplatami opírající se o pípu. Vedle pípy je stůl rýpalů, jak stojí psáno na rubu cedulky *reservé*. Docela v rohu je stůl doktorů. První k němu usedají gastroenterolog Jakubec s oftalmologem Linhartem. Ordinance jim končí o půl šesté. Hostinský Raušer před ně postaví tři šnyty Prazdroje, a to už se do hostince hrne třetí, ortoped Helebrandt. S postupujícím večerem přestávají doktoři pít piva a dávají si nalévat kořalku. Griotka, kotušovka, žitná, borovička, pepermintka. Po rundě rumů začnou debatovat. Minule se stal předmětem sporu galvanický monočlánek. Luigi Galvani byl tak trochu jejich kolega z osmnáctého století, který si při pitvání žab všimnul, že žabí mrtvolka sebou po dotyku železného skalpelu zaškubala.

„Račte mírnit přebujelou fantazii, odkdy anatomové pitvají žáby?“ poznamenal Linhart.

„Proč by ne?“ hájil se Helebrandt.

„Slabá obhajoba.“

„Vy zas jako žába cumláte ten rum. Kopněte ho do sebe na ex, ať neztratíte zbytek naší úcty.“

„Ve skutečnosti si Galvani kuchtil večeri,“ pokusil se hrozící svár převést do žertovné polohy Jakubec, „a jak se na pánvi dotknul vidličkou žabího stehýnka —“

„Taková pitomina může napadnout leda gastroenterologa. Galvani byl Ital, kolego. Ital! Žabožrouti jsou —“

„Francouzi, víme.“

„Víte prdlačky,“ rozohnil se Helebrandt.

„Co máte proti gastroenterologii?“

„Všecko.“

„Já taky,“ přidal se k ortopedovi Helebrandtovi oftalmolog Linhart.

„Vy mlčte, vy jeden očičkáři.“

„Vy řezníku!“

Dál už to šlo podle obvyklého scénáře. Jeden doktor urážel druhého a urážky splachovali tuplovanými rundami. Když přišel Hudera se džbánem pro pivo k večeři, neslyšel vlastního slova. Což by venkoncem ani moc nevadilo, jako že jeho slova neslyšel hostinský Raušer, a místo Prazdroje mu natočil Staropramen. Zatím hádka, který z medicínských oborů je nejodbornější, nabrala grády. Ortoped Helebrandt ze sebe serval plášť a urýzl si ruku.

„To je toho,“ ušklíbl se oftalmolog Linhart. Popadl z hrnku s kafem lžičku, otřel lógr a vyloupl si oko.

Gastroenterolog Jakubec si zase rozpáral břicho a vyškubnul z něj žaludek.

Předvést svůj transplantátorský um, na to už byli doktoři příliš podroušení, a proto uřezané části těl svěřili hostinskému, aby je uschoval, že budou pokračovat zítra.

~ ~ ~

Doposud pohádky v téhle knize byly pravda sama, a co jsem tu napsal, se taky stalo. Jestli nevěříte, můžete mi sáhnout na nos. Na pohádce, kterou právě čtete, není pravdivé ani písmeno. Vznikla ve středověku, a ačkoliv jejího skutečného autora zavál prach času, vypravují si ji lidé pro obveselení dodnes. Ne pro zasmání; není v ní žádný groteskní gag, po kterém byste smíchem kuckali, ale až ji dočtete, určitě se budete usmívat a mít dobrou náladu.

~ ~ ~

Nazítří vstoupili do hostince všichni tři doktoři společně. V podpaží třímali kufříky s operačními nástroji. První si všil oko do prázdné jamky Linhart. Oko pasovalo, akorát ke všeobecnému úžasu Linhart udělal kočičí hřbet a vrhnul se ke kamnům, kde byla v koutě myší díra. U ní se Linhart přikrčil a číhal.

Hostinskému Raušerovi se orosilo čelo obavou, co se stane, až si přišije žaludek do břicha Jakubec.

Stalo se následující: Jakubec přikleknul ke kbelíku, do kterého se shrnovaly nedojedené zbytky, a začal se v nich rochnit. Kvičel a mlaskal, no jako prase.

Jeho vyvádění ale nebylo nic proti tomu, co se strhlo, když si přišil ruku Helebrandt. U zápěstí mu ruka pasovala dobře, jenomže měla příliš dlouhé prsty a přítomní v momentě šrajtofle vybrabčené do poslední vindry.

„Račte prominout, je to moje vina,“ přiznal se hostinský Raušer, „vaše ctěný oudy jsem dal do chladna do sklepa k ostatnímu masu. Na smůlu nedovřeným okýnkem vlez do sklepa kocour a já koukám, potvora debužiruje zrovínka na žaludku. Ruku a oko už měl zblajznutý. Kocoura jsem popad, a to je to oko tady doktora Linharta, proto pořád vejrá do myší díry. Žaludek je vepřovej, měl bejt zejtra na paprice s knedlíkem.“

„A moje ruka?“ zaúpěl Helebrandt.

„Visela v kostele v Nelahozevsi na kruchtě. Patřila zlodějovi, co vykrad kasičku s milodarama, a myslím, že to byl Ital jako váš Galvani. Ruku jsem sundal, a aby si kostelník hned nevšimnul, že zmizela, pověsil jsem místo ní na kruchtě talián. Talián jako Talián, vždyť je to buřt.“

~ ~ ~

Tolik pointa, ovšem konce naše pohádka nemá. Doktoři se z šoku brzy oklepali a dál chodí do hostince U Modrého slona a pijí a sváří se, až jim krev v žilách vaří se.

Chobodides

Abyste si nemysleli, když mají jenom šestadvacet čísel, že jsou Merekvice nějaká dlužna, kde dávají dobrou noc lišky a křemenáče. Pro fanoušky motorek bývávaly svatostánkem, jako Jerez nebo Estoril. V Sepangu ještě pěstovali na polích rýži, po závodním okruhu ani památky, a merekvicou návsí už vedl závod Tři sta zatáček Klementa Laurina. U trati stály špalíry diváků nedočkávané, až se za kovárnou z dvousté osmdesáté sedmé zatáčky vynoří závodníci. Čekalo se na tu podívanou od časného rána a všichni se předháněli, aby měli co nejlepší místo a vychutnali si tu tisícinu sekundy, kdy to kolem nich udělá zum! a zasmrdí to benzínem a závodníci zase zmizí v oblacích prachu za burácení motorů a skřípění brzd.

A mohlo se jít ke stánku na buřta.

Řeč je o tom samém stánku, do kterého se o mnoho roků později vloupal Chobodides. Zmiňuji to proto, že byste ho bez mojí nápovědy nepoznali, jak omšel. Po posledním závodu si stánkař sbalil fidlátka, zamknul na visací zámek a od té doby stánek chátrá. Střechu počochral vítr, z nápisu

OBČERSTVENÍ

opadala červeně natřená plechová písmena

O Č E R T E N Í

~ ~ ~

Chobodides si rozhodně nemohl stěžovat na osud, že nebyl varován. Urazil zámek kamenem a vešel dovnitř. Uvnitř bylo zatuchlo a šero. Z rance vyndal sirky, aby si posvítil. Nepřišel krást. Přišel se schovat před deštěm. Venku lilo jako z konve. Sotva sirku rozškrtl, přeskočil plamének do petrolejky u stropu a najednou bylo světla habaděj. Se světlem se ozvalo sténání a křik a úpění, až bylo s podivem, že se tolik hrůzy vešlo do prťavé boudičky. Na roštu, na kterém se opékávaly buřty, se teď grilovali hříšníci. U každého stál čert oblečený do umaštěné stánkařské zástěry. Na hlavách měli čepice zmijovky a čas od času zabodli do hříšníků vidlici a obrátili je na druhý bok, aby nepříčmoudli.

Původně si Chobodides představoval, že si, než přestane pršet, schrupne. Beztak neměl kam jinam jít, leda do nějaké další polorozpadlé boudy. Byl totiž bezdomovec. Na rozdíl od ostatních bezdomovců nebyl bezdomovcem z donucení nepříznivými okolnostmi, nýbrž z přesvědčení. Studoval na katedře filozofie, jenomže potom nevěděl, co si počít s přehrší planých slov, co si ze skript nahecma do hlavy. Skripta prodal a dal se do toulání. Šel ode vsi ke vsi a kolikrát ani neměl tucha, kde je, mapu s sebou v ranci nenosil. Mapa bere svobodu. Mapa je pro turisty, ti hodlají po žluté dojít někam a honem na vlak a domů. Chobodides nespěchal, on byl doma všude. A teď nastražte uši: nemusel si čistit zuby a prát trenýrky, a to je na bezdomovectví vůbec nejlepší. O dobrou náladu Chobodidese nepřipravili ani čerti. Všude-li doma, potom i v tomhle obskurním buřtstánkovém infernu. Přistoupil k roštu, od kterého se nesl nejpronikavější křik, fistulka až sirénoidní. Patřila řeznici Doubravové.

„Copak jsi provedla?“

„Byla jsem pišná, že jsme honorace, když k nám chodí nelahozeveskej farář na ovárek, nóbl lidi, jestli mi rozumíš, a na učně Ferdu jsem se utrhovala a nic mi nebylo po chuti.“

Na hlavách měli čepice z mýjovky a čas od času zabodli do hříšníků vidlici a obrátili je na druhý bok, aby nepřičmoudli...

„A ty?“ řekl Chobodides.

Druhým v pořadí byl krejčí Mareda.

„Já ukrad Šmorancovi pitel brambor.“

„Mizero!“ ozvalo se z vedlejšího roštu. „Dostaneš ode mne po pisku.“

Šmoranc. Do pekla přišel pro rvačky.

Škunálova švagrová měla na svědomí čarování. Vařila lektvar, po kterém se slepice proměňovaly ve vrabčáky.

„Co bylo v tom lektvaru?“ zeptal se Chobodides.

„Netopíří blány z křídel, sušený slepiš a pil z divizny.“

Člověk by řekl, že dostala za vyučenou s uřknutou krávou, ale ne. Škunálova švagrová byla naprosto nepoučitelná osoba.

Hostinský Raušer hořekoval:

„Zpitoval jsem svědomí, a na mou duši nemám šajna, za co bych měl pikat.“

Za co tu byl kovář Oukropec, bylo nasnadě.

„Nadarmo se neříká, že kovářova šimla chodí bosa. Ne-
podkoval jsem jí kopito, a ještě ji zapřaženou do bryčky citý-
ruju, že klopítá.“

Zatímco Chobodides zpovídal hříšníky z přečinů proti mravopočestnosti, zapíchli čerti vidlici do Maredy, načež usoudili, že je Mareda sdostatek vypečený. Sundali ho z roštu a namočili do kýble s kremžskou hořčicí.

„Počkat! Vím o lepším potrestání,“ pronesl Chobodides rázně, až v čertech hrklo. Neodvážili se mu odporovat, ani když otevřel dveře a vyvedl hříšníky z očertěného buřtstánku. Dřív ale než mohli domů, museli s Chobodidesem do školy a za trest se naučit vyjmenovaná slova po p.

Hastrman na Meteli

Pořádná kniha, aby mohla být považována za seriózní, a tím pádem byla v budoucnu citována drobným písmem na konci diplomových a disertačních prací, se nemůže obejít bez hastrmana; zeptejte se na to v bibliografickém oddělení Národní knihovny. Naše kniha být pramenou usiluje, a proto následující pohádka bude vodnická. V odborném smyslu slova o pohádku nejde, zlo se tu nesváří s dobrem, jde o příběh dojemného přátelství dvou mužů. Mlynář Rambousek byl ze světa vezdejšího. Hastrman Moser ze světa, řekněme, jiného. K jejich setkání je třeba vystavět kulisy. Stavět se budou snadno, protože neznám malebnější řeku, než je Nežárka. Jako neprohřátý had po sv. Jiří se pomalu vine loukami. Pod klenbou vrb odbočuje řeka v nadjezí do náhonu a k mlýnu Meteli. Na konci náhonu je brlení a ním propadá voda na mlýnské kolo. Ozubenými mechanismy je všechno ve mlýně zpřevodováno navzájem, korečník, paleční kolo s kobylicí, a ta zase s ručkou u žejbra. Mezi žernovy to perpetuum mele obilí a zároveň prosívá mouku na hrubou, polohrubou a hladkou. Mlynář Rambousek stál u hasačertu a dohlížel, jestli hladká mouka padá do pytlů označených dvěma nulami, když zaslechl ržání. Zastavil mletí a poslouchá. Nad vodou se zvuk nese nevyzpytatelně. Rambousek měl na vybranou, pod jezem, nebo za náhonem.

Přeběhl lávku a skrz rákosiny se probrodil na zamokřenou louku. Za ní se po pravém břehu dostal ke slepému

rameni, kterému se mezi místními říká Brdičkova tůň. Právě kvetla a na plovoucích květech stulíků se popásalo grošované hříbě.

Jak Rambousek hříbě zmerčil, natáhnul to kvapem zpátky na louku a do mlýna.

„Nesu ti nadělení, na Brdičkovce máme hastrmana,“ sdělil mezi dveřmi mlynářce.

„Na,“ řekla mlynářka a podává mu horkou koblihu zrovna upečenou z namleté dvounulky.

„Nemám kdy,“ odseknul Rambousek. Sebral provaz a běží zpátky k tůni. Na provazu udělal smyčku a hodil ji hříběti na krk. Hříbě se vzepjalo, ale Rambousek nepovolil. Skočil hříběti na hřbet a volným koncem provazu ho šlehal po slabínách. V jednu chvíli se provaz omočil ve vodě. Namočením provaz podle veškerých dostupných literárních pramenů pozbývá kouzla, jenomže Rambousek byl od nošení pytlů s moukou samý sval, podržel hříbě rukama za hřivu a dál ho rajboval, hříbě koulelo očima, frkalo nozdrami, pěna mu šla od huby, a tu si Rambousek pomyslel: vždyť i hastrman je tvor boží.

Sesedl z hříběte, sejmul mu z krku ohlávku, a z hříběte byl strejc. Neřekli byste do něj, že je hastrman. Žádný zelený fráček se šosy, z kterých odkapává. Oblečený byl do kostkované košile, přes ni měl štrikovanou vestu. Snad že stál po kolena ve vodě mezi stulíky a neměl přitom umáčené manšestráky, na něm bylo drobet podezřelé. Říkám, jinač obyčejný strejc se zubama na klapačku, jak si všimla mlynářka. Na takové věci jsou ženské všímavé. Když hastrman dojedl její koblihu, otočil se k oknu, aby nikdo neviděl, vyndal si z úst protězu a povidla nalepená na zuby opucoval do cípu ubrusu.

Od pozvání na koblihy byli mlynář Rambousek s hastrmanem Moserem nejlepší přátelé.

Po koblihách přišla na řadu štamprle kmínky.

„Já už musím,“ upejpal se hastrman.
„Kam bys chodil?“ opáčil Rambousek.
Hastrman na to:
„Víš, že vlastně ani nevím?“
Slovo dalo slovo a zůstal bydlet na mlýně v náhonu.

Když bylo semleto, sedávali Rambousek s hastrmanem na lavičce u stavidla a pokuřovali. Rambousek bafal z porculánky, hastrman z vodní dýmky, co zdědil po jednom utopeném kšeftaři s orientálním towarem.

„O tom mi radši nepovídej, s tím já nic nechci mít,“ upejpal se teď zas Rambousek.

„Napadlo mě, když už jsme zavadili o orient, mám udělat legraci?“

„Legraci já rád,“ pobídl Rambousek hastrmana.

Mlynářka vynesla k náhonu necky. Prádlo měla namočené už od večera, stačilo pošolíchat ho v mydlinkách. Na mlynářovy ponožky ale musela brát valchu. Od čeho jsou pokaždé tak ušpiněné, neměla zdání, v mlýně bylo čisto, podlaha se zametala po každém mletí.

„Číhni,“ zvolal hastrman a z valchy se stal čtyřiadvacetihrbý velbloud, co varhánek na valše, to hrb.

Představte si, velbloud a na Nežárce!

Onehdy si to pode mlýnem štrádoval Pakosta se srpem. Namířeno měl na panskou silnici vyžínat škarpy, aby bylo pro králíky. Bída ho vehnala do náruče komunistům. Na tom by venkonce nebylo nic špatného, kdyby se Pakosta nezačal v té náruči šmajchlovat a nestal se poslancem. Za to mu Rambousek s hastrmanem udělali ze srpu kladivo.

„I na tebe Rambousku dojde, on tě Moser přece jednou dostane,“ sýčkovala mlynářka.

„Nebýt Mosera, nedovedl bych bylinkařit,“ odpovídal jí Rambousek. Což je pravda, hastrman Moser ho naučil roze-

znat kdejakou rostlinu a na kterou nemoc ji ordinovat. Jenom na co je petržel, odmítal Rambouskovi říct.

Byl duben. Rambousek se zrovna vrátil z Nelahozevsi. Pekaři prodal osm pytlů žita za dobrou cenu, a proto si udělal radost a v trafice koupil pro sebe a pro hastrmana po paklíku silného uzeného tabáku Nightcap od Dunhillů.

„Znamenité pokouření,“ pochválil tabák hastrman.

Rambousek poválel šluka po půnebí a troubelí ukázal na vodu. V náhonu na zatopených travách se z jiker vykuloval štičí potěr.

„Kolikátej už potěr vidím se vykulovat a pokaždý je to divadlo nad Hamleta.“

„Sto jedenáctej,“ odpověděl na Rambouskovu řečnickou otázku hastrman.

„Sto jedenáctej?“ podivil se Rambousek.

„Neměl jsi s tím začínat. Mohli jsme si povídat o tabáku a jak by nám bylo dobře, když už jsi s tím ale začnul, je na čase, abych ti prozradil, cos na mně mámil.“

„Co jsem mámil, sirky?“

„Fajfka ti hoří.“

„?“

„Přece nač je petržel.“

„Spíš než nač, já ptal se tě, nač nať je než pro zlost,“ opáčil Rambousek. „Nebožka žena mi při každém prádle spílala, proč mám ponožky plné petrželové natě, že nejsou k vyprání, a musí je drbat na valše.“

„Copak neznáš ten šlágr o Babinským, ve fusekli petržel, aby dlouho vydržel?“

„Na kopečku v Africe stojí stará věznice,“ zanotoval Rambousek.

„Dnes nezpívejme,“ poprosil ho hastrman a slzy se mu draly do očí. „Ponožky jsem ti petrželovou natí nadíval já.“

Chtěl jsem s tebou pobývat co nejdýl. Kamaráda, jako jsi ty, už nepotkám. Sto jedenáct let je ale na člověka moc.“

„Moc? Já se pořád ještě cejtím jako štička.“

Mlynář Rambousek zabafal z dýmky, odplivl si a hastrman Moser ho v té slině utopil.

Synovská

S kovářem Oukropcem jste se už seznámili v předešlých pohádkách. Byl jedním z chlapů, kteří nabančili Hadrbolcovi. Na hrázi rybníka má postavené úly, a když šel Kronbauerovic Matěj pro meducínu, dal mu na cestu kus plástu s medem. Po večerech vysedává v hostinci U Modrého slona. Co zatím nevíte, je, že se Oukropec ve skutečnosti jmenuje Hajšman. Oukropec se mu říká po chalupě. Než se do ní přiženil, byl v ní kovářem jeho tchán, který se jmenoval Raška. Jemu taky nikdo ve vsi neřekl jinak než Oukropec. Před Raškou bydlel v kovárně Bruner. I jemu říkali Oukropec. Kdo byl před Brunerem, tam už paměť merekvických nesahá. Nevím, jak tedy vědí, že kovárnu postavil a prvním kovářem v ní byl zrovna Oukropec, ale nechme je při tom. Náš Oukropec měl čtyři syny. Bohužel všichni byli figurou po matce hubeňouři bez fortelného základu, a nepřicházelo v úvahu, že by po otci převzali kovářské řemeslo. Když dospěli, poslal je Oukropec, aby se porozhlédli po okrese a vybrali si řemeslo, na které budou mít buňky.

Čestmír šel do učení k hajnému Demutovi. Na starost dostal drobnou zvěř a zakládal do krmelců natolik svědomitě, že zajíci byli vypasení a mohutní jako srnci.

Řehoř se vyučil knihařem. Jeho mistrovskou prací byla bible svázaná do kolibříku. Do kolibříku tak titěrného, že když ho Řehoř svázal a ořízl a položil pod lupu, aby do něj mohl vlepit kapitálek, sezobnula ho blecha.

Vincent se dal na kominictví. V komínech, co vymetl on, byly saze čistší než vyprané cíchy.

Čím se vyučil Bonifác, neměl nikdo ponětí. Nenapsal ani nezatelefonoval. Potom se zčistajasna objevil v Merekvicích den před Oukropcovými padesátinami. Oháknutý byl samé zlato, na krku se mu pod rozhalenkou houpal zlatý řetěz. Ze zlaté tabatěrky vyndal cigaretu Pall Mall se zlatým kroužkem u filtru.

„Je znát, že se ti daří dobře,“ přivítal ho otec. „Pochlub se, čím ses vyučil ty.“

„Pojďme krafat o něčem jiným. V kufru mám pistoli rychlejších špuntů. A když Bonifác řekne rychlý špunty, nemyslí Bohemku s vyšeptalejma bublinkama, ale šampaňský z Champagne ve Francii, originál Dom Pérignon,“ řekl Bonifác.

„Vinařem ses nevyučil,“ na to Oukropec.

„Nenapínej nás,“ přidali se bratři.

A Bonifác řekl:

„Copak to nepoznáte?“

„Něco tuším, ale chci, abys nám to řek sám,“ odpověděl mu Oukropec. Už jak Bonifác místo šampaňské říkal rychlé špunty, bylo podezřelé, a vůbec jakým divným jazykem mluvil.

„Čórkařem,“ vypadlo konečně z Bonifáce.

Nastalo ticho. Nikdo z bratrů se nezmožil na slovo. Teď se z podezření stala jistota. Bonifác je zloděj.

„Uvidíme, jestli ses aspoň vyučil pořádně,“ řekl Oukropec a ukázal na komín, kde seděl v hníždě čáp. „Ukradni mu vejce.“

„Šlohnout ho je pro mě brnkačka, jenom kdyby nebylo na komíně. Nahoru se nedostanu.“

„Dostanu tě tam já,“ řekl kominík Vincent.

Vincent vytáhl Bonifáce na komín. Bonifác vejce ukradl a podal ho otcí. Oukropec vejce vzal a vyhodil do vzduchu.

„Čestmíre, tref ho.“

Čestmír sundal z ramene kulovnici a střelil. Skořápka se rozprskla na sto kousků.

Oukropec se otočil k Řehořovi.

„Ty jsi na piplavou práci, slep to dohromady.“

Řehoř vejce slepil. Oukropec se na vejce ani nepodíval, otočil se a zašel do kovárny. Cestou utrousil jedovatou poznámku:

„Na tohle jsem vás nemusel dávat do učení.“

V jediné větě se čtyřem Oukropcovým synům dostalo pořádné porce synovského komplexu z otce, jakého se všem synům štědře v mládí dostane, a je na nich, zdali a jak se s ním vyrovnají. Rozdupat na dvorku před kovárnou poslepované čapí vajíčko nestačí, to by bylo moc jednoduché.

Hloupost na hloupost

Letos se jaro vydařilo přenáramně. Pršelo přesně podle agrotechnických grafů, aby se rostliny napojily vláhou a slunce svítilo, a zas akorát, aby zavlažené rostliny nasadily na květy a květy se prohřály a vyhnaly do plodů. Sklizeň potom stála za to. Pšeničné klasy byly macatější než cepy, které je měly mlátit. Do srpna bylo šest otav. Stodoly praskaly ve švech, jenom u Huderů neměli nic. Seník prázdný a v chlívků jednu jedinou hlady bečící ovci. Jak to dokázali, nevím. Huderovic zaplat pánbůh neznám osobně, četl jsem o nich v knížce Lidová vypravování z Mereckvicka a jiných českých krajů, nákladem Společnosti pro národopis a ochranu památek vydané v Nelahozevsi roku 1928. Koupil jsem ji v Drátěné ulici; v tom srpnu, co sedláci měli žeň na polích, byla moje žeň v antikvariátních banánovkách. Přinartefil jsem ještě spoustu dalších knih, a jak nad tím mutýruju, následující pohádka spíš než o hlouposti samotné je o tom, jak úzce spolu četba a hloupost souvisejí. Právě jsem odolal pokušení napsat, že jsou na opačných koncích vah, protože takové tvrzení by mělo za důsledek, že by musela platit přímá úměra četba = hloupost a obráceně hloupost = četba. Uznejte, není to hloupost?

Hudera s Huderovou seděli na lavici na zápraží, a že neměli zrno na mletí, mleli mlýnek palci a mezi prsty jim nepozorovaně protékal čas. Najednou se smrklo. Pro ostatní ve vesnici byl čas zavřít do kurníku slepice. Hudera s Huderovou ovšem

při svém hloupém hospodaření slepice neměli. Pro ně smrknutí bylo do kapesníku, měli-li zrovna rýmu, anebo mezidobí, které je třeba nějak překlepat, mezi culifindou z cikorky a pokusem o dalšího Huderu v noci před usnutím. Vtom zaslechnou z chlívku úpěnlivé bečení. U prázdného krmelce vyzábílá ovce:

„Bé!“

Normální hospodář by vzal vidle a hodil ovci do krmelce seno. Hudera ne, ten i kdyby měl sena fůru, ani by ho to nenapadlo. Zato ho napadlo něco, co by docela určitě nenapadlo nikoho jiného kromě něj:

„Nebudeme si nic nalhávat, žádněj z našich šesti harantů není študiosus. Poslyš ale, ženo, ovci máme geniální. Už umí bé. Ráno se sebereš a v antikvariátu v Drátěný mají přeřel knih v banánovkách až do stropu. Co ti budu povídat, uvidíš sama, hotová žeň, tak tam zejtra žeň a kup pro tu naši ovci čítanku, ať se naučí i ostatní písmena.“

„Neseš?“ zeptal se Hudera. Od oběda postával u chlívku netrpělivý, až se Huderová vrátí z Nelahozevsi.

„Nesu banány. Měli je ve slevě za pakatel.“ Huderová položila igelitové tašky s červenomodrým logem Tesco na zem a vyndala z nich trs banánů. „Nekup je za tu cenu.“

„Hermelín měli?“

„Karfiól.“ Huderová vyndala z tašky hlávku květáku.

„Nenapínej mě, co hermelín?“

„Měli,“ přitakala Huderová.

„S paprikou, nebo s pepřem?“

„Víš, že ti nevím, byl nějakej plesnivej, radši jsem ho nebrala.“

„Dobře jsi udělala,“ pochválil ji Hudera.

„Zato jsem koupila v antikvariátu v Drátěnce hádej co,“ povídá koketním tónem Huderová.

„Dám se podat.“

„Čítanku!“

„Málem bych zapomněl,“ řekl Hudera a plácl se dlaní do čela.

Inu, hloupí lidé. Dali čítanku do krmelce a co chvíli odbíhali z lavičky poslouchat ke chlívku.

„Bé,“ zabečela z posledních sil ovce.

„Má pravdu,“ liboval si Hudera. Samou radostí postiskal ženu okolo ramen. „Než se naučí cé, je třeba bé procvičit.“

„Baže,“ souhlasila Huderová, „opakování matka moudrosti.“

„Bé,“ memorovala ovce, až zdechnula.

Poslanec Pakosta rozdal předvolební letáčky, a už jenom lelkoval po vsi, když si všimnul kožešiny na plotě.

„Hudero!“

„Odkudpak víte, že jsem Hudera?“ podivil se Hudera.

„Máte Hudera na zvonku.“

Pakosta už v duchu viděl únorové mrazy a sebe v huňatém ovčím kožichu:

„Nechám si na něj stříhnout v krejčovství u Maredy, akorát ještě nejsem rozhodnutej, jestli s kapucou, aby to nebylo moc usedlý, na druhou stranu nechci ani nic moc free, naši partaj preferuje dělnická třída. On Mareda bude vědět nejlíp, co mi bude konvenovat, jestli mi rozumíte.“

Hudera nerozuměl zhola nic.

Huderová selskou intuicí vycítila, že slovo konvenovat v kontextu, v jakém bylo řečeno, by mohlo iritovat, a čula, že se schyluje k průšvihů.

„Jak konvenovat?“ naprčil se Hudera. „Sice to byla jenom ovce, ale geniální. Z čítanky dovedla čítat —“

„Nepřeháněj,“ pokusila se ho zarazit Huderová.

„Čítat jako z bible!“

„Pro moje účely je egál, jestli byla vaše ovce sečtělá v bibli nebo louskala po slabikách rodokapsy. Já vám dám za to rouno —“

Pakosta se zamyslel a došel k cifře pět tisíc. Než ji stačil vyslovit, zacpal mu ústa kardinální facan.

„Hovno?“ řval Hudera a už se rozpřahoval k další ráně.

~ ~ ~

Naučení: kdyby nebyl negramot a nedal čítanku do krmelce ovci, mohl se v ní Hudera dočíst o Jásónovi a argonautech, a věděl by, řekne-li se rouno, o čem je řeč, a nemusel se fackou z nedorozumění ukvapit. Nebyla by ho zatkla parlamentní ochranka za napadení veřejného činitele, načež ještě zostudili Merekvíce ve zprávách.

Konec

„Kde jste kdo, hoří nám rybník!“ Oktábcová, která jakousi nevysvětlitelnou náhodou vždycky ví, co se kde šustne, a navíc to ví jako první, vyběhla z krámu na náves. V kráječi nechala nedokrojenou cihlu ementálského sýru a ženské stát ve frontě u pultu a huláká na poplach.

Pod hrází rybníka nedaleko Oukropcových včelínů zrovna nakládal cosi na trakař Čespiva. Pod nosem mu protáhl tenký proužek dýmu. Čespiva začichal, a za okamžik už to viděl taky. Jenomže čím hořící rybník hasit? Představte si, co byste dělali vy. Já, jak se znám, bych stál a vzpomínal, co jsem slyšel na požárním školení. Že zařízení pod proudem se hasí práškovým hasicím přístrojem, si pamatuju správně, ale co s rybníkem, bych nevymyslel. Čespiva byl mužem činu. Bez dlouhého rozmýšlení popadl trakař a hodil ho do plamenů.

U Kubartů na zahradě sekali trávu; vzali kosu a hrábě a šli Čespivovi pomoci hasit. Na vedlejší zahradě sundávala Doubravová ze šňůry usušené cíchy. Po Čespivově trakaři a Kubartově kose a hrábích tak zmizel v plamenech proutěný koš plný Doubravovic prádla. Mezitím volání Oktábcové zburcovalo celou vesnici. Krejčí Mareda hasil šicím strojem. Satoranská válečkem na nudle. Hostinský Raušer dal pípu. Hajný Demut komodu. Pakostová tkalcovský stav. Učitel Borkovec měl na oheň ukazovátka a houbu na tabuli. Starosta Šmoranc nesl štokrle. Vystoupil na něj a tlesknutím si zjednal pozornost. Nato k přítomným sousedům pronesl patetickým hlasem:

„Jakožto starosta v demokratických volbách řádně zvolený musím stát neochvějně a nezlomně jako tadyhle dub na hrázi, ošleháván vichry časů dobrých i zlých. Je tedy na mně vzít odpovědnost za obec na svá bedra a jménem nás všech vyřknout otázku, kdo nám vypálil rybník?“

„Užvandanej kecálisto,“ houkl na starostu mlynář Rambousek, „nezdržuj.“

„Rybník zapálili Fanouš Kaberlů s Najbrtovic Barčou. Tajně kouřili v rákosí doutník z orobince.“

Kromě toho, že byla drbna, byla Oktábcová ještě žalobnice.

„S Barčou si to srovnám, řemen bude mít posvícení, teďka ale pojdme hasit,“ pravil Najbrt.

Vidle.

Srpy.

Cepy.

Lopaty.

Plaňky z plotu.

Vrátka od chléva.

Necky.

Vařečky.

Příbory.

Sekáček na maso.

Šuplíky z kredence.

Peřiny.

Kožichy.

Klobouky.

Kalhoty.

Boty.

Stoly.

Židle.

Skříně.

Postele.

Hasilo se vším možným.

Dokonce kadibudkou nebo ribstolemi na cvičení.

„Já mám v chalupě něco onačejšího, skočím pro to, a hnedle bude po požáru,“ holedbal se kovář Oukropec. Za moment se vrátil s gramofonem na kliku v bedýnce vykládané perletí.

I gramofon oheň slupnul jako malinu.

Ve druhé várce učitel Borkovec s dopomocí doktora Jakubce dovlekl svoji knihovnu, čímž se do hašení zapojili Goethe, Hemingway, Čechov, Apollinaire, Eco, Seneca, Borges.

Nakonec sousedé servali ze střech šindele a došky, vysadili z futer dveře, utrhali okna, rozebrali svoje domy do nejposlednější mrtě a naházeli je do hořícího rybníka. Naházeli tam celé Merekvíce a od toho dne jich není více.

Obsah

Merekvice	7
Casio	8
Uřknutá stračena	12
Hraniční kámen	15
Meducína	19
Kmotr	22
Jitka	27
O srabovi	32
Škudlilové	37
V Marešovic stodole	40
Doktoři	41
Chobodides	44
Hastrman na Meteli	48
Synovská	53
Hloupost na hloupost	56
Konec	60

Michal Šanda

MEREKVICE

Ilustrace Jaromír František Palme řečený Fumas

Jazyková redakce Michaela Šmejkalová

Korektura Markéta Hofmeisterová

Grafická úprava Jan d'Nan

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

Vydalo nakladatelství dybbuk,

Jan Šavřda, Sekaninova 12, 128 00 Praha 2,

www.dybbuk.cz,

roku 2008 jako svou 64. publikaci

Vydání první

ISBN 978-80-86862-53-8

Knížka, kterou právě držíte v ruce, pojednává o poněkud bizarní vísce *Merekvíce*. Její obyvatelé, starosta Šmoranc, sedlák Hadrbolec, učitel Borkovec, mlynář Rambousek, has-trman Moser, tři doktoři štamgasti v hostinci U Modrého slona, jsou tu vylíčení v barvách, i ten kovář s kovářkou mají oči modré a podbradky růžolící, že byste řekli: jako živí. Omyl. Jsou uhněteni z nehmotných slov, a všechno, co se jim přihodilo, zrodilo se ve fantazii pana spisovatele. Na vás je, abyste tyto pohádky dotvořili fantazií čtenáře. Kdo se rád směje, určitě si najde nějakou chechtací. K pláči zde není nic, leda škuřilové Fafejta s Najbrtem. A představte si, že naše prťavá vesnička má i svého kumštýře. Jmenuje se Jaromír František Palme a knihu doprovodil ilustracemi.

Michal Šanda se narodil roku 1965 v Praze u sv. Apolináře. Rané dětství prožil v Krakovské ulici č. p. 3, v bytě, v němž o třičtvrtěstoletí dřív přišel na svět Johannes Urzidil. Základní školu Kořenského na Smíchově pře-trpěl. To už bydlel na Arbesově náměstí v domě se zdmi na půl cihly a latrínou ve dvoře. V hovorech matron na pavlačích si tuze liboval. Maturoval na malostranském Gymnáziu Jana Nerudy. V kolonce zaměstnání má zapsáno archivář v Divadelním ústavu. Ve skutečnosti je v ústavu archivním principálem pimprlového divadla. Bibliografický odbor Národní knihovny mu připisuje autorství devatera knih.

